

SKA FINSTRÖM, GETA OCH SUND BLI EN KOMMUN 2019?

Sammanfattning av innehållet i
den frivilliga
kommunindelningsutredningen
maj-oktober 2017

VARFÖR OCH HUR GJORDES UTREDNINGEN?

- Utredningen kom till på kommunernas eget initiativ

= en utredning om frivillig sammanslagning

- Ålands landskapsregering finansierade utredningen och tillsatte Siv Sandberg som kommunindelningsutredare våren 2017
- Utredningen genomfördes fristående från landskapsregeringens planer på en heltäckande kommunreform på Åland, men i praktiken hänger de båda processerna samman
- Det praktiska arbetet med utredningen genomfördes i nära samarbete med politiker och tjänstemän från Finström, Geta och Sund
- Syftet med utredningen har varit att undersöka vilka för- och nackdelar det finns med att slå samman tre kommuner till en och att dra upp riktlinjerna för hur den nya kommunen ska fungera

VAD HÄNDER NU?

- Utredningen överlämnas till kommunernas beslutsfattare och till Ålands landskapsregering
- Kommunernas beslutsfattare ska ta ställning till utredningen och diskutera om man vill gå vidare med en formell anhållan om att verkställa en kommunsammanslagning
- Före beslutet ska kommunernas beslutsfattare ge kommuninvånarna möjlighet att ta ställning till frågan (informationspridning, invånarmöten, möjligen en opinionsundersökning)
- Om sammanslagningen ska genomföras 1.1.2019 behöver kommunerna lämna in framställan om sammanslagning under våren 2018, så att landskapsregeringen kan fatta beslut senast 30.6.2018

VILKA ÄR DE STÖRSTA MÖJLIGHETERNA MED EN KOMMUNSAMMANSLAGNING?

- Kommunen får en mer stabil ekonomisk grund, vilket gör att en sammanslagen kommun på sikt har lättare att finansiera skola, barnomsorg och äldreomsorg än de enskilda kommunerna skulle ha
- En aningen större organisation är mindre sårbar för att nyckelpersoner byter jobb och behöver inte ägna lika stor del av kapaciteten åt rutinarbete, som budgetberedning och mötesförberedelser
- Inom t ex äldreomsorgen har en större organisation bättre möjligheter att använda de befintliga resurserna på ett mer flexibelt sätt och att utveckla nya verksamhetsformer
- En större kommun har större möjligheter att göra strategiska satsningar, t ex att bygga ut nya bostadsområden, som på sikt gör att kommunen får fler invånare och ett starkare skatteunderlag

VILKA ÄR DE STÖRSTA RISKERNA MED EN KOMMUNSAMMANSLAGNING?

- Övergången från självständig kommun till en del av en större helhet kan upplevas som en förlust, i synnerhet i de mindre kommunerna
- Förändringen i sig är resurskrävande och det tar tid att jämka samman olika sätt att arbeta
- Alla framtidsinriktade beslut innebär en risktagning: det går inte att förutspå exakt hur den nya kommunens ekonomiska utgångsläge kommer att se ut om några år – men det gör det inte heller för de nuvarande kommunerna
- Landskapsregeringens planer på en större kommunreform gör att det är svårt att avgöra om det finns tillräckligt med tid för att genomföra sammanslagningen mellan Finström, Geta och Sund på ett bra sätt

LEDER EN KOMMUNSAMMANSLAGNING TILL ATT MAN SPARAR PENGAR?

- På kort sikt (under de 2-3 första åren) brukar kommunsammanslagningar leda till att kommunens utgifter stiger en aning
- En del av kostnadsökningen består av engångsutgifter för praktiska saker som behöver göras när man slår ihop tre organisationer till en: t.ex. nya skyltar, nya datorprogram eller utbildningsprogram för personalen
- När tre kommuner går samman till en ska lönerna och anställningsvillkoren för alla som jobbar i kommunens tjänst ses över och jämnas ut. I vanliga fall leder det till att kostnaderna stiger i början av en sammanslagning. I Finström, Geta och Sund handlar det om ungefär 150 000 euro på årsnivå.
- Möjligheterna att spara pengar och göra saker effektivare finns framför allt inom den allmänna förvaltningen och genom att använda resurserna inom skola, äldreomsorg och barnomsorg på ett flexibelt sätt.
- Inga inbesparingar kommer av sig själv, utan kräver aktiva beslut. Eftersom största delen av kommunens utgifter består av löner och eftersom personalen behöver känna sig trygg i samband med en sammanslagning kan minskningar av personalstyrkan i första hand ske när någon går i pension eller byter jobb.

VILKA SAKER GÖR DET LÄTT ATT GENOMFÖRA EN SAMMANSLAGNING MELLAN FINSTRÖM, GETA OCH SUND?

- Initiativet till en sammanslagning kom från kommunerna själva
- Kommunernas beslutsfattare och anställda har en öppen inställning till att jobba för och i en gemensam kommun
- Kommunerna har långtgående samarbete från tidigare och Godby är ett naturligt centrum för hela Norra Åland

VILKA SAKER KAN UTGÖRA HINDER OM FINSTRÖM, GETA OCH SUND VILL BLI EN KOMMUN?

- Landskapsandelssystemets grundskoledel är konstruerat på ett sätt som är ogynnsamt för en sammanslagen kommun. Om systemet inte rättas till finns det en risk att den nya kommunen förlorar en halv miljon i inkomster det sjätte året (2023) när övergångsreglerna för landskapsandelar inte längre gäller.
- Tidtabellen är stram. Ifall kommunsammanslagningen ska genomföras 1.1.2019 ställer det stora krav på att ärenden bereds snabbt och på att beslutsprocessen är väl förberedd.
- Utsikterna om att det kan bli dags för en ytterligare sammanslagning (med Saltvik och Vårdö) redan 2021 gör att tiden

VAD HÄNDER MED DEN KOMMUNALA SERVICEN EFTER EN KOMMUNSAMMANSLAGNING?

- De kommunala beslutsfattarna i Finström, Geta och Sund vill att skola, barnomsorg och äldreomsorg finns kvar som närservice med utgångspunkt i de nuvarande skolorna, daghemmen och äldreboendena
- Kommunernas centralförvaltningar, tekniska förvaltningar samt individ- och familjeomsorgen slås ihop. På sikt flyttas funktionerna till Godby, men eftersom det kan ta en tid att bygga förvaltningslokaler där alla ryms kan det hända att en del kanslifunktioner finns kvar i Geta och Sund under en övergångstid. Kundenservice ordnas så att kommuninvånarna inte nödvändigtvis behöver bry sig om var förvaltningspersonalen sitter (telefon, webb, hembesök).

VAD HÄNDER MED DEN KOMMUNALA PERSONALEN VID EN SAMMANSLAGNING?

- Tillsvidare anställda i Geta och Sund övergår i Finströms kommuns tjänst som gamla arbetstagare. Visstidsanställda övergår för den tid anställningen pågår.
- När kommunerna fattat formellt beslut om att lämna in sammanslagningsframställan gör kommunernas ledning tillsammans med personalens företrädare upp en plan för hur personalövergången ska ske i praktiken
- För anställda inom barnomsorg, skola och äldreomsorg (75 % av personalen) har kommunsammanslagningen ingen inverkan på arbetsuppgifterna
- För de anställda inom allmän förvaltning, teknisk förvaltning och individ- och familjeomsorgen innebär sammanslagningen att arbetsuppgifterna och tjänstgöringsstället kan förändras
- Vid övergången till den nya kommunen behåller anställda de löne- och personalförmåner de har i sin nuvarande kommun. De gamla lönenivåerna gäller 2019.
- Under 2019 gör kommunen upp en plan för harmonisering (=utjämning) av löner, så att alla som jobbar med liknande arbetsuppgifter har samma lönenivå. Löneharmoniseringen genomförs från och med 2020. I vanliga fall leder löneharmoniseringen till en höjning av lönenivån.

HUR SKA ALLA DELAR AV KOMMUNEN FÅ INFLYTANDE EFTER SAMMANSLAGNINGEN?

- Under första året (2019) fram till ordinarie val bildar sittande fullmäktige i Finström, Geta och Sund (39 personer) den nya kommunens fullmäktige
- Under den första mandatperioden (2020-2023) väljs ett större antal fullmäktigeledamöter (27) än kommunallagen rekommenderar (21) för att säkra tillräcklig representation från alla delar av kommunen
- Platserna i kommunstyrelsen och nämnderna kvoteras så att alla de tidigare kommunerna garanteras inflytande
- Fullmäktige kan inrätta närdemokratiorgan (arbetsnamn "sockenråd") för de tidigare kommunerna. Sockenråden tar initiativ till småskaliga utvecklingsprojekt inom områdena och har rätt att ge utlåtanden om kommunala beslut som rör t.ex. Geta.

VAD SKA KOMMUNEN HETA?

- Kommunens namn är en lokal och politisk fråga som ska avgöras av dem som bor i kommunen
- Fullmäktige i Finström, Geta och Sund tar ställning till om den nya kommunen ska byta namn och till vad kommunen i så fall ska heta

VEM BLIR KOMMUNDIREKTÖR FÖR DEN NYA KOMMUNEN?

- De nuvarande kommundirektörerna i Finström, Geta och Sund ska i stöd av kommunindelningsslagen anvisas ett jobb i den nya kommunens tjänst
- När det blir klart om kommunerna går vidare med framställan om kommunsammanslagning ska kommunernas politiska ledning i samråd med de berörda avgöra hur arbetsfördelningen mellan kommunens ledande tjänstemän ska se ut

HUR GENOMFÖRS SAMMANSLAGNINGEN I PRAKTIKEN?